Uitwerking 1%-benadering

Ruimte voor gezondheid als maatschappelijk fundament

Vooraf

Gezondheid ontstaat waar mensen leven. In het huis waarin je woont, de buurt waarin je anderen ontmoet, het werk dat je doet, de lucht die je inademt, de mogelijkheden die je krijgt om mee te doen en de mensen op wie je kunt terugvallen.

Daarmee raakt gezondheid aan vrijwel alles wat we als samenleving belangrijk vinden. Aan goed wonen en prettig werken. Aan bestaanszekerheid, onderwijs en een leefbare omgeving. Aan sterke gemeenschappen en aan een samenleving die tegen een stootje kan.

Op al die terreinen investeren we iedere dag. Vanuit overheden, bedrijven, maatschappelijke organisaties en gemeenschappen. En juist daarin ligt een enorme mogelijkheid: investeringen vanuit verschillende domeinen kunnen tegelijkertijd bijdragen aan een gezonde en veerkrachtige samenleving. De 1%-benadering creëert ruimte om die mogelijkheid bewust te benutten.

1% ruimte voor gezondheid

Het uitgangspunt is eenvoudig: ieder domein maakt binnen de eigen begroting 1% vrij voor investeringen die vanuit de eigen opgave bijdragen aan gezondheid. Op Rijksniveau betekent dit dat ministeries vanuit hun eigen verantwoordelijkheid onderzoeken hoe zij met 1% van hun begroting gezondheidswaarde kunnen creëren. Binnen gemeenten kan hetzelfde principe worden toegepast op verschillende beleidsdomeinen. Bedrijven en andere organisaties kunnen de benadering vertalen naar hun eigen investeringen en verantwoordelijkheden.

Iedereen brengt daarbij iets anders mee. Wonen biedt andere mogelijkheden dan onderwijs. Een bedrijf heeft een andere rol dan een gemeente. Defensie kijkt vanuit een ander perspectief dan een maatschappelijke organisatie. Juist die verscheidenheid is waardevol. Want gezondheid ontstaat door alles wat in het dagelijks leven samenkomt.

Wat kan er dan ontstaan?

Het resultaat kan heel klein beginnen. Een dorpsondersteuner kent de mensen in een dorp en weet wat er speelt. Die brengt een inwoner die hulp nodig heeft in contact met een vrijwilliger, helpt bewoners samen iets op te zetten of signaleert vroeg dat iemand dreigt vast te lopen. Vanuit één functie ontstaat zo waarde op verschillende plekken: mensen ontmoeten elkaar, voelen zich gesteund, kunnen langer zelfstandig functioneren en bouwen samen aan een sterkere gemeenschap.

Hetzelfde principe zien we op allerlei plekken. Een woningbouwer kan een wijk zo ontwikkelen dat mensen elkaar makkelijker ontmoeten en worden uitgenodigd om te bewegen. Een sportaanbieder kan bijdragen aan fysieke gezondheid én aan sociale verbinding en mentale veerkracht. Een werkgever kan investeren in omstandigheden waarin mensen gezond en duurzaam kunnen blijven werken. Defensie kan investeren in de fysieke en mentale weerbaarheid die nodig is voor duurzame inzetbaarheid én een veerkrachtige samenleving.

Iedere context biedt andere mogelijkheden. De gezamenlijke vraag is: welke gezondheidswaarde kunnen we vanuit onze eigen opgave creëren?

Breder kijken naar waarde

Die waarde kan verschillende vormen aannemen. Soms is zij direct meetbaar of financieel zichtbaar. Soms ontstaat zij geleidelijk: in sterkere relaties, meer vertrouwen, grotere veerkracht, meer zelfredzaamheid of problemen die vroeg worden opgevangen.

Door verschillende vormen van kennis en ervaring samen te brengen, ontstaat een rijker beeld van wat een investering oplevert. Cijfers en financiële effecten helpen daarbij, net als ervaringen van mensen en inzichten uit de praktijk.

Zo kunnen we steeds beter leren welke investeringen gezondheidswaarde creëren, voor wie die waarde ontstaat en welke omstandigheden helpen om haar te laten groeien.

Begin bij wat je al doet

De 1%-benadering begint bij de eigen praktijk. Kijk naar een investering, programma of begroting waar je invloed op hebt. Welke maatschappelijke waarde wil je daarmee creëren?

Welke bijdrage aan gezondheid is vanuit jouw eigen opgave mogelijk? Welke partijen kunnen die waarde versterken? En welke ruimte is nodig om samen te leren wat werkt? Er bestaat al veel kennis en ervaring waarop we kunnen voortbouwen. Vanuit verschillende domeinen kunnen we die kennis verbinden, concrete praktijken verder brengen en zichtbaar maken wat er ontstaat.

Zo groeit stap voor stap een investeringspraktijk waarin gezondheid structureel meeweegt waar keuzes worden gemaakt. Iedere investering biedt een kans om bij te dragen aan gezondheid. De 1%-benadering creëert de ruimte om die kans bewust te benutten.